

ב"ל (באר-שבע) 31389-05-11 - אליהו אוזן נ' המוסד לביטוח לאומי

ביטוח לאומי - הבטחת הכנסה

ב"ל (באר-שבע) 31389-05-11 - אליהו אוזן נ' המוסד לביטוח לאומי מחוזי עבודה באר-שבע
ב"ל (באר-שבע) 31389-05-11

אליהו אוזן

ע"י ב"כ עו"ד ווסר אדוארדו

נגד

המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ עו"ד מיכל כהן

בית דין אזורי לעבודה בבאר-שבע

[15.01.2013]

כבוד השופט יוסף יוספי

נציג ציבור (עובדים) - מר שלום שגב

נציג ציבור (מעבידים) - מר משה אניג'ר

פסק דין

1. הסוגייה המתעוררת בתובענה דן הינה כדלקמן: האם התובע קיבל כספים המהווים "הכנסה", דבר המצדיק שלילת זכאותו לגימלת הבטחת הכנסה?

2. בתיק זה התקיימה מסכת ראיות. התובע והעד מטעמו הגישו תצהירי עדות ראשית ונחקרו אודותם. מנגד, הוגשה תעודת עובד ציבור.

טענות התובע

3. לטענת התובע, הוא קיבל מבני משפחתו שני סכומים: 10,000 ₪ - נתקבלו מאחד מאחיו של התובע, בתור

הלוואה, וסכום נוסף בגובה 5,000 ₪ - נתקבל כעזרה משפחתית מבני המשפחה.

התובע אינו עובד מזה 9 שנים, ובני משפחתו עזרו לו עקב מצבו הכלכלי הקשה. עם זאת, הוא לא הפקיד לאלתר את הסכומים שקיבל, אלא עשה זאת לפי הצורך בכל חודש שחלף.

4. בנוסף, הנחיות הנתבע לוקות באי סבירות, באשר הן קובעות כי כל הכנסה העולה על 13% מן השכר הממוצע

תחשב כהכנסה, מבלי לבדוק את הנסיבות.

בכל מקרה, היה מקום להתחשב רק בסכום העולה על 13%, ולא להתחשב ביתרת הסכום מ - 13% ומטה, היינו, יש לאמץ את שיטת המדרגות.

5. יש להחיל את ההלכות שנקבעו, ואז המסקנה תהיה, כי אין לראות כהכנסה את הכספים שקיבל התובע. טענות הנתבע
6. לטענת הנתבע, נתגלו אצל התובע הפקדות חודשיות קבועות בחשבון הבנק. הפקדות אלה יש לראותן כהכנסה, דבר שצריך להביא לשלילת הגימלה לאותם חודשים.
- טענת ההלוואה לא הוכחה, מה גם שהמועד הנטען של מתן ההלוואה אינו מתיישב עם העובדות. בנוסף, קיימות סתירות בין עדויות שני האחים שהעידו (התובע ואחיו).
- כמו כן, תמוה כיצד מסגרת האשראי של התובע בבנק כה גדולה.
7. לאור כל האמור לעיל, החלטת פקיד התביעות נתקבלה כדין. הדין החל
8. המחלוקת דן נוגעת לשאלה איזה תמיכה כלכלית מצד קרוב משפחה תהווה "הכנסה", כמשמעות המונח בחוק הבטחת הכנסה, תשמ"א - 1980 (להלן: "חוק הבטחת הכנסה").
- בנושא זה קיימת פסיקה ענפה, ולהלן נפרט את פסקי הדין המרכזיים שניתנו.
9. בפרשת בנישו נקבע, כי לחשבונו של המבוטח הופקדו סכומים בשני חודשים עוקבים, בגובה 1,800 ₪ ו- 4,100 ₪. לפיכך, נקבע כי עסקינן בעזרה כספית וולונטרית לא קבועה ובלתי מחייבת של בני משפחה. לאור זאת, נפסק כי אין עסקינן בהכנסה.
- בית הדין הארצי הדגיש, כי הגימלה המשתלמת למבוטח הינה מינימלית, ואין לתמוה על כך שבני משפחה מתנדבים לסייע למבוטח כדי לשפר במעט את מצבו. עוד נקבע, כי תרומות או הענקות אקראיות או מזדמנות, בסכומים צנועים, אינן משקפות שינוי במצבו הבסיסי של המבוטח, ולכן ראוי שלא להביאן בחשבון.
- ראה: עב"ל 681/07 אהרון בנישו - המוסד לביטוח לאומי (מיום 6.7.09).
10. בפרשת בלית נקבע, כי מדובר בעזרה קבועה ורצופה במשך שנים, בגובה 1,800 ₪ לכל חודש. לפיכך, נפסק כי סכום זה מהווה הכנסה.
- ראה: עב"ל 176/09 דוד בלית - המוסד לביטוח לאומי (מיום 8.6.10).
11. בפרשת דנה אורן דובר בהפקדות קבועות מבני משפחתה של המבוטחת, בסך אלפי שקלים מדי חודש, לאורך תקופה ממושכת. לאור זאת, נקבע כי אין עסקינן בסיוע חד פעמי ואקראי, אלא בתמיכה לאורך זמן, שיש בה להצביע על שינוי מהותי במצבה הכלכלי של המבוטחת. לפיכך, נפסק כי מדובר בהכנסה.
- ראה: עב"ל 618/08 דנה אורן - המוסד לביטוח לאומי (מיום 16.1.11).
12. בפרשת מוניקה ספליארסקי דובר בהפקדות בסך ממוצע של 1,835 ₪ לחודש, על פני תקופה ממושכת. נפסק, כי מדובר בתמיכה קבועה, מתמשכת ושוטפת, ולפיכך מדובר בהכנסה.
- ראה: עב"ל 258/09 מוניקה ספליארסקי - המוסד לביטוח לאומי (מיום 1.12.11).
13. בפרשת עזר אורלי נקבע, כי לחשבונו של המבוטח הופקדו כ- 5,000 ₪ לחודש בממוצע לאורך שנת 2009. בנוסף, נקבע כי המערער לא המציא פירוט חשבוניות לשנת 2008, וכן לא נתן הסבר להפקדות בחשבונו בחלק מהתקופה.
- לפיכך, נקבע כי לא הוכחה עובדתית הטענה שמדובר בהלוואה.
- לאור זאת, נפסק כי הנסיבות "מלמדות על סיוע שחורג מגדר סיוע חד פעמי, לא קבוע ולא מחייב, ומגיע לכדי סיוע כספי קבוע לאורך זמן, בניגוד לנסיבות שנדונו בפסק הדין בעניין בנישו".
- ראה: עב"ל 37044-03-11 עזר אורלי - המוסד לביטוח לאומי (מיום 14.10.12, פסקה 14).
14. בכל פסקי הדין שפורטו לעיל הודגש, כי הכספים שהופקדו לחשבון המבוטח הפחיתו את מידת הזקקות לגימלה, ושיפרו באופן מהותי את מצבו הכלכלי. בית הדין הארצי הדגיש את ההבדל בין סיוע חד פעמי ואקראי לבין תמיכה מתמשכת, המשנה מהותית את מצבו הכלכלי של המבוטח.
- עוד נקבע, כי לו פורש החוק אחרת, היתה נוצרת אפלייה בלתי מוצדקת; בין מבוטח המשתכר הכנסה נמוכה - ובהתאם זכאי רק לגימלה כלכלית, לבין מבוטח המקבל סיוע כספי גבוה ומסוגל לכלכל עצמו - המקבל גימלה מלאה. מן הכלל אל הפרט

15. נקדים אחרית לראשית, ונציין כי הגענו למסקנה כי דין התובענה להתקבל, ולהלן נפרט את נימוקינו.
16. כפי שפורט לעיל, נשמעו שתי עדויות בתיק: של התובע ושל אחיו. תעודת עובד הציבור הוגשה מבלי שעורכה נחקר אודותיה, וזאת היות ונכללו בה עובדות עליהן לא היתה מחלוקת.
- באשר לעדות התובע; אנו מקבלים עדות זו במלואה, לאחר שהתרשמנו כי מדובר בעדות אמיתית וכנה, אשר תיארה דברים כהווייתם, ללא כחל ושרק. יצוין, כי התובע השיב באורח מלא וכן על כל שאלה שנשאל, גם אם התשובה לא היתה נוחה עבורו.
- ואילו עדותו של אחי התובע, מר דוד אוזן, אף היא מקובלת עלינו כמהימנה. עדות זו תמכה בעדות התובע, וגם אם הנתבע הפנה לסתירה כזו או אחרת, אין עסקינן בסתירות מהותיות, אלא בסתירות טכניות ואף מובנות, כפי שיפורט להלן.
- לפיכך, אנו קובעים את התשתית העובדתית בהסתמך על עדות התובע, בשילוב כמובן עם המסמכים שהוגשו.
17. לבית הדין הוגשו תדפיסי חשבון הבנק של התובע, וכן הוגשה תעודת עובד ציבור המסכמת את סכומי ההפקדות מתדפיסים אלה עולה, כי לחשבון התובע הופקדו כספים כדלקמן:
- 1/10 - 3,900 ₪.
 - 2/10 - 3,400 ₪.
 - 3/10 - 2,500 ₪.
 - 4/10 - 1,600 ₪.
 - 5/10 - 3,400 ₪.
 - 6/10 - 1,800 ₪.
 - 7/10 - 1,000 ₪.
 - 8/10 - 1,000 ₪.
18. מעדותו של התובע, הנתמכת בעדות אחיו, עולה כי התובע קיבל שני סכומים מבני משפחתו, כמפורט להלן:
- 10,000 ₪ - הלוואה מאחי התובע.
 - 5,000 ₪ - מענק מאת כלל אחיו של התובע, שאספו כספים כדי לסייע לו במצוקתו.
- התובע הינו בן 67, נשוי ואב ל - 5 ילדים. התובע אינו עובד מזה 9 שנים, וכך גם אשתו שהיא נכה. התובע שרוי במצב כלכלי קשה עד מאוד, ולאור זאת נרתמו בני משפחתו לסייע לו בסכומים שפורטו לעיל.
- הסכום הראשון, בסך 10,000 ₪, ניתן לתובע מאת אחיו כהלוואה, כפי שפורט לעיל. עקב טעות קולמוס נכתב בתצהיר אחי התובע כי ההלוואה ניתנה בשנת 2010, אולם במהלך מסכת הראיות התברר כי מדובר בשנת 2009, ואנו מקבלים את גרסת התובע ואחיו בנושא זה.
- בנוסף, אין לייחס משמעות לכך שהתובע השיב כי טרם החזיר את ההלוואה, ואילו אחיו השיב כי כבר החל להחזירה. מדובר בפרק זמן רב שחלף, והתרשמנו כי הסתירה דלעיל נובעת מכך. בנוסף, התרשמנו כי התובע טרם החזיר את ההלוואה, אך אחיו ניסה לייפות את הדברים, וטען כי התובע כבר החל להחזירה.
- הסכום השני, בסך 5,000 ₪, נאסף בקרב כלל אחיו של התובע, והועבר אל התובע בתור מענק חד פעמי. דבר זה נעשה לאור מצבו הכלכלי הקשה של התובע, וסכום זה אינו מיועד להחזרה.
19. אנו מקבלים את עדות התובע, לפיה הוא גידל את אחיו דוד, אשר גמל לו כעת, באמצעות העזרה הכספית כמפורט לעיל. אחיו של התובע עובד במקום עבודה מסודר, ולפיכך הוא מסוגל לעזור לתובע.
- ואילו יתר האחים עזרו בהיקף קטן יותר, כפי שפורט לעיל, וגם זאת לאור יזמה שגילה אותו אח של התובע, דוד אוזן.
20. כפי שהעיד התובע, הוא קיבל את שני הסכומים במזומן, אולם לא הפקיד אותם לבנק באופן מיידי. התובע הסביר זאת בכך שהוא היה מצוי ביתרת חובה בבנק, שהיא במסגרת האשראי שאושר לו. לפיכך, לו היה מפקיד את הסכום בפעם אחת, היה הבנק נוכח לדעת שאינו זקוק עוד לאשראי, והיה מבטל לו את מסגרת האשראי או מקטין אותה.
- לפיכך, היה התובע מפקיד סכומים בחשבון הבנק לפי הצורך. אמנם, מספר פעמים הפקיד כספים בעת שיתרת החובה אינה גבוהה, אולם זאת מאחר וידע כי צפוי חיוב כספי בחשבון, והתובע רצה להקדים תרופה למכה.

בנוסף, לתובע היו מספר כרטיסי אשראי, והוא נהג למשוך כספים ממכשיר הכספומט באמצעות כרטיס אשראי חוץ בנקאי, ולהפקידם לחשבון לפי הצורך. בדרך זו הרוויח התובע את מימון הכספים, מאחר ובחשבון ניתן היה לראות הפקדה מיידית, ובכרטיס האשראי החיוב התבצע בחודש שלאחר מכן. התובע הוכיח טענתו זו באמצעות תדפיסים של חשבון הבנק וכן של כרטיס האשראי החוץ בנקאי.

הנתבע הביע תמיהה על מסגרת האשראי הגבוהה שהבנק העניק לתובע. אנו מקבלים את הסברו של התובע בנושא זה; לפיו הוא מנהל חשבון מזה שנים רבות באותו בנק, ובעבר הוא עבד והרוויח סכומים נכבדים, ובזכות זאת הבנק שמר לו את מסגרת האשראי הגבוהה.

21. מכל האמור לעיל עולה, כי בני משפחתו של התובע העניקו לו עזרה משפחתית כספית חד פעמית, בצורת שני סכומים כמפורט לעיל.

בכל פסקי הדין שפורטו לעיל הודגש, כי הכספים שהופקדו לחשבון המבוטח הפחיתו את מידת הזקקות לגימלה, ושיפרו באופן מהותי את מצבו הכלכלי.

עוד נקבע, כי לו פורש החוק אחרת, היתה נוצרת אפליה בלתי מוצדקת; בין מבוטח המשתכר הכנסה נמוכה - ובהתאם זכאי רק לגימלה כלכלית, לבין מבוטח המקבל סיוע כספי גבוה ומסוגל לכלכל עצמו - המקבל גימלה מלאה. במקרה דנן הנסיבות שונות; הכספים שהופקדו לחשבון התובע לא הפחיתו את מידת הזקקות לגימלה, ולא שיפרו את מצבו הכלכלי, אלא אך הקטינו את יתרת החובה שלו בבנק. למעשה, כספים אלה שהופקדו מנעו מהתובע התמוטטות כלכלית.

אין עסקינן בתמיכה מתמשכת, אלא בסיוע חד פעמי מצד בני משפחה שהתנדבו לסייע לתובע. עזרה כספית וולונטרית זו, שהיתה לא קבועה ובלתי מחייבת, הינה למעשה בגדר מתנה.

בפרשת דנה אורן ובפרשת בלתי נקבע כי "הציבור אינו חייב לתמוך באדם אשר יכול לספק לעצמו צרכים חיוניים". במקרה דנן, אם נשלול את הגימלה מהתובע, הרי שהוא לא יוכל לספק לעצמו צרכים חיוניים, לאור יתרת החובה שלו בבנק, ולאור העובדה שאין לו מקור הכנסה.

22. מכלול הנסיבות אשר פורטו לעיל מוביל אותנו למסקנה, לפיה אין עסקינן בהכנסה במובנו של חוק הבטחת הכנסה.

23. במסגרת סיכומיהם, התייחסו הצדדים להנחיות המוסד, אשר פורסמו בחוזר כללי 16/2010 (להלן: "הנחיות המוסד").

בהנחיות אלה נקבע מתי תמיכה כספית תיחשב כהכנסה; ואחת האפשרויות נגעה לתמיכה שגובהה מעל 13% מהשכר הממוצע במשק, שהיא האפשרות הרלוונטית למקרה דנן.

הצדדים נחלקו בשאלת הפרשנות הראויה של הנחיות פנימיות אלה:

לטעמם של שני הצדדים, אם התמיכה היא בגובה של עד 13% מהשכר הממוצע, הרי שלא נחשב אותה כלל בתור הכנסה. בנושא זה אין מחלוקת בין הצדדים.

במקרה שבו התמיכה היא בגובה של מעל ל- 13% מהשכר הממוצע, גורס הנתבע כי יש לראות את כל התמיכה כהכנסה, החל מהשקל הראשון. ואילו התובע גורס, כי יש לראות כהכנסה רק את ההפרש העולה על 13% מהשכר הממוצע.

לאור קביעתנו, לפיה הכספים שהופקדו אינם מהווים הכנסה כלל, אין משמעות מעשית למחלוקת דלעיל.

במסגרת פסק הדין בתיק 27499-12-10 נעמי פרידמן - המל"ל (מיום 29.8.12) הבענו את דעתנו, כי אין לקבל את גירסת הנתבע בנושא זה, וכי ראוי לאמץ את שיטת "מדרגת המס", כפי שגורסת התובעת.

עם זאת, אין מקום לדון בנושא זה בתיק דנן לאור המפורט לעיל.

בנוסף, לו היינו דוחים את טענות התובע, ולו קבענו כי עסקינן בהכנסה, הרי שהיה מקום לזקוף את ההכנסה במסגרת חודש אחד בלבד, שבו ניתנו הכספים לתובע, ולא היה מקום לפרוש את ההכנסה על פני מספר חודשים כפי שביקש התובע. שהרי, התובע קיבל את הכספים במזומן בחודש אחד, והוא זה שבחר להפקיד אותם לשיעורין בחשבון. אחרית דבר

24. לאור כל האמור לעיל, מתקבלת התובענה.

לפיכך, הכספים שהופקדו לחשבון של התובע לא ייחשבו כהכנסה. כפועל יוצא, יש לשלם לתובע את הגימלאות שנשללו ממנו, ולבטל בהתאם את החוב שנוצר.

25. בנסיבות העניין אין צו להוצאות, מאחר והתובע מיוצג מטעם הלשכה לסיוע משפטי.

26. פסק הדין ישוגר לצדדים בדואר.
27. זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 ימים מיום המצאת פסק הדין. ניתן היום, ד' שבט תשע"ג (15 ינואר 2013), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.